

H. v. d. Werken:

Op safari in Afrika

Amboseli

Na sinds 1948 onder beheer te hebben gestaan van de Nationale Parken in Kenya, is Amboseli in 1961 als reservaat overgedragen aan het plaatselijk bestuur, dat wil zeggen aan de Masai. Amboseli, gelegen aan de grens met Tanzania, pal ten zuiden van Nairobi, is typisch Masaigebied; het ligt er muddenin. En Masai betekent koeien, duizenden magere „on-economische“ koeien, welke dieren moeilijk met wild zijn te combineren. Het is dan ook dit probleem dat het voortbestaan van Amboseli ernstig bedreigt.

Het park, beroemd vooral om zijn neushoorns, meer speciaal nog om de gemoedelijkheid van de daar levende exemplaren, bestaat uit het Amboselimeer, een enorme zoutvlakte die alleen in het natte seizoen soms gedeeltelijk met een laagje water is overdekt, verder een paar grote moerassen en voor het overige gortdroge grond. De moerassen, meertjes en poeltjes danken hun bestaan aan de Kilimandjaro die op vorstelijke wijze het zuiden van het reservaat afgrenselt en 'n smeltende sneeuw in een niet-aflattende stroom koel water naar be-

neden zendt, lavenis voor de levende wezens daar beneden. Voor het wild zijn de drinkplaatsen ruim voldoende; voor het Masai-vee misschien ook wel, ware het niet dat de runderen tevens de begroeiing opruimen en vernietigen die onmisbaar is voor de wilde bewoners. Door het vinden en slaan van nieuwe bronnen, prachtige drinkplaatsen, kon dit probleem worden opgelost, zodat de wilde én de tamme dieren ieder hun — afgescheiden — deel kregen en elkaar niet in het drinkwater zaten.

Bij de overdracht in 1961 scheen alles zo bevredigend geregeld. Twee dingen werden echter over het hoofd gezien: extra droge tijd en de argwaan van de Masai, allebei met gelijke gevolgen, namelijk dat de Masai met hun vee toch op het terrein van het wild komen. Beide gevallen zijn begripelijk. Het eerste is zonder meer duidelijk. Wanneer water schaars is zullen de Masai niet schromen de in hun — helaas uitsluitend in hun — ogen waardevolle runderen daar te drenken waar het volgens hen waardevolste wild zich laaft.

De argwaan is even verklaarbaar.

Tot voor kort was elk land, waarop de blanken het oog lieten vallen, tiboe voor de oorspronkelijke bewoners. Urgestrekte gebieden, vooral de vruchtbare, zijn „leegge-maakt“ om plaats te bieden aan Europees geleide farms. De plechtige verzekering aan de Masai dat alles nu „voor eigen bestwil“ is, wil er bij de minder ontwikkelde Afrikanen nog niet in. De Masai zijn verkocht aan hun koeien en aan hun land; beide zijn hun trots en glorie en geven hun al het aanzien, dat ze wensen. Dat toerisme — en dus het „houden“ van wilde dieren — meer opbrengt dan hun schrale, armetierige vee, vindt de gemiddelde Masai volkomen onbelangrijk. Het enige wat hij duidelijk ziet, is dat anderen zich met zijn land, met zijn koeien willen bemoeien en dat wekt diep wantrouwen. De overgang is nog te plotseling. Al beschaffen de Masai-leiders misschien de voordelen van de nieuwe regelingen wel, de gewone veehouder let voorlopig nog liever op zijn directe belangen: zijn vee.

En dientengevolge trokken er tijdens mijn bezoek kudden van duizenden en duizenden koeien door Amboseli — tegen de afspraak en helemaal tegen de belangen van het wild in. Wanneer de toestand zo blijft en, nog erger, zich in deze ongunstige zin verder ontwikkelt, is er voor het beroemde wild van Amboseli weinig hoop meer, zeker niet voor de neushoorns en olifanten. Zij zullen onherroepelijk het onderspit moeten delven. Gelukkig houdt de regering van Kenya de zaak goed in het oog en wordt het plaatselijk bestuur de laatste tijd stevig onder druk gezet, zich aan de afspraken te houden.

Er blijven dus nog kansen. Gelukkig! Want het zou niet minder dan een rampzalig verlies zijn als de fauna van Amboseli te gronde ging. Het reservaat is namelijk uniek in Afrika. Neushoorns en olifanten komen in verscheidene gebieden voor, maar nergens zijn ze zo rustig, kunnen ze zo dicht worden benaderd als in Amboseli. Mogelijk

komt het omdat ze in dit typische Masagebied van oudsher door de mens meer met rust werden gelaten dan elders. De Masai hadden immers nooit enig belang bij het vervolgen van wild, uitgezonderd dan leeuwen en panthers, de bedreigers van hun veestapel. Er werd van buitenaf wel geducht gestroopt, wat het wild schuw maakte, maar toen het gebied eenmaal goed beschermd was, groeide er een verblijvend vertrouwen tussen dier en ingeblikt mens. Het is thans zelfs zo dat talloze vaste bewoners bekend zijn en namen hebben gekregen. Het is in dit reservaat dat men 's middags om die en die tijd,

De met ruwig, nieuw bedekt Kilimandjaro, een grandioos decor voor de groep gnoes met jongen.

bij het zoverste wegge aan de rechterhand, achter een bepaald bosje, vrijwel zeker dezelfde neushoorn kan aantreffen. Daar is het ook dat beroemde exemplaren leven als Gertie en haar zoon Pixie, moeder Gertie die al meer dan derug jaar oud is, de Masai kennen haar althans reeds van vóór de oorlog. Pixie is in 1953 geboren en dus 13 jaar. Hoe en waarom ze zo beroemd zijn geworden komt verderop wel ter sprake.

In Amboseli leven ook enkele olifanten die speciaal gerecruteerd en afgericht schijnen te zijn om de toeristen te gerieven, kolossale exemplaren die zich vrijwel altijd dicht in de buurt van het toeristenkamp ophouden en zo aan mensen gewend zijn dat ze tot vlakbij komen. Hier geldt natuurlijk weer zoals overal elders dat het hoe dan ook

toch wilde dieren zijn en dat uit kijken een eerste vereiste blijft, het geen door de toeristen helaas soms wordt vergeten.

De zon was nog niet op toen we de eerste keer in Amboseli arriveerden, Max Coppes en ik. Het was warm maar goed uit te houden. De wegen waren redelijk berijdbaar, zandig maar iets vochtig. Dat zon, naarmate de zon hoger klom, wel anders worden.

Zonopkomst in de bush is iedere keer weer een adembenemende gebeurtenis. Met de felrode licht op de achtergrond worden de bomen omgetoverd tot groteske silhouetten, vaak vol grote bollen, de honderden nesten van weervogels die aan de takken bungelen. De dieren, later op de dag tamelijk vertrouwd met de enkele auto in hun

benen zakken, boog de lange hals, strekte de kop recht vooruit en schoot tussen de struiken weg. En zeer snel, gezien het niet van in elkaar grijpende doornige takken. Het nut en de noodzaak van de laag gestrekte hals, die met het lichaam aldus een soort wig vormt, kwamen nu duidelijk naar voren.

Na een paar uur – langzaam – rjden lag ineens het zoutmeer of beter gezegd, de zoutvlakte voor ons, kaal, glad en uitgestrekt. Wielsporen van andere auto's hielden een duidelijke baan uitgezet. Er waren geen dieren te zien en daarom werd het gaspedaal stevig ingetrap. Het was hier al behoorlijk heet. Heel in de verte, op een open met grassen en ander laag kruid begroeid terrein naast de kale zoutvlakte, trok een kudde Masai-runderen voort, grote stofwolken opwerpend, hoe traag de dieren ook liepen.

Aan het eind van de vlakke draaide Max Coppes de wagen het meer begroeide terrein in. We hobbelde een tijdje voort tot we tamelijk dicht langs een eenzame halfbode struik kwamen. Vrijwel gelijktijdig

zagen we ze: cheetahs. Vier stuks in de schaduw van de struik. Zoals later bleek, een moeder met drie vrijwel volwassen jongen. Het waren de dieren waarvan de zoöloog Guggisberg later in Nairobi zei: „Ja, die kenik van een aantal maanden geleden, de jongen waren toen nog klein. Ze lagen zeker bij die struik daar en daar” – en hij duidde precies het bosje aan waar we ze vonden...

Verscheidene uren hebben we naast de jachtluipaarden doorgebracht. Van het begin af besteedden ze geen enkele aandacht aan ons. We waren misschien soms wat lastige obstakels die het uitzicht wegnamen op in de verte langstrekkende Thomsongazellen. Het was op dat moment een vreedzaam stel. Ze hadden kennelijk pas gegeten. Vlakbij lagen de restanten van een jonge tomme, grondig afgeloven. De tijd brachten ze door niet lui nietsdoen in de schaduw. Het verschuiven van die schaduw was de enige reden die ze geregd deed opstaan om een paar pasjes verder te gaan liggen. Niet allemaal tegelijk, maar alleen het exemplaar dat in de zon was komen te liggen

Hierboren de vier cheetahs. Een staat er juist op om wat meer in de schaduw te gaan liggen. Rechts: Een opmerkelijke blik...

Bij het opstaan en langs de andere lopen, werd af en toe een vriendelijke lik uitgedeeld aan moeder, broer of zus, er werd wat gespeeld, koppen tegen elkaar. Heel kort maar; dan gingen ze haastig weer liggen soezen. Tot in de verte op nieuw een troepje tomme opdook. Gewoonlijk stond de moeder het eerst op om geïnteresseerd naar de eventuele prooi te tuilen. Na enkele ogenblikken kwamen ook de jongen overeind, de koppen gespannen allemaal in dezelfde richting. Een bleef er bijna steeds liggen. Die geloofde het wel. Trokken de antilopen verder, dan lieten de cheetahs zich met een plof weer vallen.

Het is nog steeds niet helemaal duidelijk hoe de cheetah zijn prooi vangt, althans in het laatste stadium. Brekend is natuurlijk dat hij, als het snelste roofdier ter wereld, achter de buit aangaat en deze in een korte maar zeer snelle sprint meestal weet in te halen. Is hij

langs zij het slachtoffer gekomen dan schijnt een duw de achtervolgde het evenwicht te doen verliezen waarna de cheetah hem snel de strot afbijt. Ik heb echter verscheidene deskundigen horen beweren dat de cheetah zijn prooi tijdens de ren met een snelle beweging de voorpoten onder het lichaam weg slaat waardoor deze over de kop gaat en de nek breekt. Welke methode de jager ook toepast, in ieder geval betekent deze voor het slachtoffer een snelle dood.

Na een paar uur zochten we de weg weer op, voorzover het wasbordachtige zandpad die naam verdiende. Het werd heter en heter. Het zand, in de ochtend nog een tamelijk stevige, compacte massa, werd stoffiger en stoffiger. Max vond dat we nog niets te mopperen hadden. „Wacht maar tot vanmiddag”, zei hij geheimzinnig. „dan zal je droog water zien.”

We waren als het ware omringd door lichtspiegelingen. Daar voor ons scheen een groot meer te liggen – opzij ook één, compleet met „drinkende” dieren. Een echt meer van die omvang was er niet, maar wel kwamen we aan de be-

roemde moerassen van Amboseli. Op de meeste plaatsen is geen water te zien, alleen maar hoog opgaand riet en andere moerasplanten. Hier en daar heeft zich echter een meertje gevormd van helder water waarin talloze vogels zich vermaken, witte reigerijtjes, lepelaars, kroonkraanvogels, purperkoeten, plevieren en vele andere. Het was kostelijk de dieren in en langs het ondiepe, glasheldere water te zien rondscharrelen. Het werd nog kostelijker toen uit de bosjes een kolossale olifant opdook die zich aan het meertje eerst grondig laafde en zich vervolgens begon nat te spuiten. Het was een hoogst stoffige olifant – die een bepaald lachwekkend en clownesk uiterlijk kreeg toen hij zich de eerste slurven water over de kop goot en aldus grote donkere vlekken in het lichte stof veroorzaakte. Hij stelde het niet op prijs dat we betrekkelijk dicht bij hem stonden en hij deed dan ook een paar dreigende passen in onze richting, die ons snel deden retireren. Een ander exemplaar, een reusachtig mannetje met bijna tot op de grond reikende slaganden, was heel wat vriendelijker van aard.

Hij liet zich rustig van alle kanten en zelfs van heel nabij fotograferen. Toen we wat al te overmoedig werden en hem zo dicht naderden dat zelfs de vijf-centimeter-lens „te groot” was, deed hij, niet onvriendelijk maar toch duidelijk corrigerend, een stapje in onze richting. Zo overmoedig waren we niet of we hadden ervoor gezorgd ruimschoots gelegenheid tot snel weg rijden te hebben – wat we dan ook, zij het een klein stukje, deden. De olifant was tevreden – en wij eveneens, want nog steeds was hij een voortreffelijk object voor de camera. Op de duur, zo na een kwartier, raakte ook hij evenwel een beetje opgewonden door onze aanwezigheid. Van echte agressiviteit was geen sprake, maar toen hij bij een hoopje zand kwam, begon hij er met een poot in te krabben waarna hij het losgemaakte stofzand met de slurf in grote wolken opblies. Het leek er sterk op dat hij zijn groeiende onbehagen hier uittebeelde. Toen wij daarop een stukje terugreden, stopte hij het stofblazen en „ongemakkelijke” krabben en ging weer over tot de orde van de dag eten. Slurven vol takken

en bladeren werden van de bomen geplukt en onder luid gekraak tussen de reusachtige kiezen vermalen. Heel wat korter aangebonden was de olifant die ineens uit het moeras opdook. We hadden helemaal geen erg in hem gehad – en ons dus voor de zoveelste maal vergist in de afmetingen van de begroeiing. Het riet was aanzienlijk hoger dan het toch al leek, zeker een meter of vier, vijf, zodat een olifant er best in schuil kon gaan. Op de kop van

de kolos trouwde een kleine zilverreiger, die zich wiegend liet meeslepen. Deze olifant wilde de maximale afstand tussen zich en ons – en hij maakte die wens duidelijk kenbaar door met een vaartje uit het moeras in onze richting te stormen ten einde ons op de vlucht te jagen. De verrassing over de russen het niet verscholen olifant deed ons naar een hooggelegen plekje zoeken van waar we het moeras kon-

Vol aandacht kijken er een paar, maar in de verte langtrekkende Thomson gazellen. Nummer 10 blijft liggen.

den overzien. Toen we zo'n heuvelje hadden gevonden, wachtte ons een verbluffende aanblik. Want tussen het zacht wuivende riet ontwaarden we tientallen en tientallen donkere ruggen van olifanten, die tot dat moment volkomen voor ons verborgen waren gebleven

olschoon we toch al een paar keer helemaal om het moeras waren gereden. Voor de zoveelste keer bleek hoe op een zeer beperkt terrein en vlak bij de „openbare“ weg talloze dieren aanwezig kunnen zijn zonder dat men ze ziet.

Onze ritten om het grote moeras hadden mede ten doel Gertie op te zoeken, de neushoorn waarover ik het hiervoor al heb gehad. Gertie is een beroemd dier gewor-

den door de reusachtige hoorn die ze eens op haar neus droeg en tevens door haar makheid. Jaren geleden waren er twee van die langhoornige runderen, Gladys en Gertie. Sommige mensen beweren dat Gladys de moeder van Gertie was en dat de uitzonderlijk lange hoorn een erfelijkheidskwestie was, maar dat is allerminst zeker. Gladys' voorste hoorn was bijna 140 cm lang; die van Gertie haalde bijna 138 cm, de langste neushoorn-

hoorns die ooit gemeten zijn. Beide dieren werden in de loop van tijd zeer bekende en populaire verschijningen in Amboseli, de trekpleisters van het reservaat. Door onbekende oorzaak verloor Gladys in 1955 ongeveer veertig centimeter van haar hoorn, zodat Gertie de kampioene werd. Helias werd Gladys in 1962 door stroopers vermoord. Ook Gertie ging het minner goed. In 1953 had ze een jong gekregen, een mannetje, dat zon-

der oren en met slechts een halve staart ter wereld kwam, dus ook al een gemakkelijk herkenbaar dier dat al spoedig de naam Pixie kreeg. In 1956 verdween Gertie plotseling. Pixie – of M'ukia, „zonder oren“, zoals de Masai zeggen – in de steek latend. De „kleine“, voorzover er bij een 2½ jaar oude neushoorn nog van klein kan worden gesproken, werd liefdevol door Gladys verzorgd. Twee weken later dook Gertie weer op... in gezelschap van een heel klein jong dat ze dus kennelijk op een verborgen plaatsje ter wereld had gebracht. Pixie mocht zich bij moeder en zusje aansluiten en met z'n drieën trokken ze de volgende twee jaar rond, dat wil zeggen op hun oude vertrouwde terrein bij het moeras. In maart 1959 verloor Gertie door onopgehelderde oorzaak ongeveer dertig centimeter van haar hoorn. Het

werd al een beetje verwacht want het stuk had nog maar een zeer dunne verbinding met de rest van de hoorn. Tijdens het eten van lage planten schuurde de hoorn over de grond, waardoor hij ter plaatse langzaam maar zeker doorsleet. Nog erger werd het een maand later toen een aantal vreemde neushoornmannetjes het gebied binnen trok en Gertie met een van deze dieren in conflict kwam. Het kostte haar de rest van de hoorn... Een paar maanden later schonk ze het leven aan een dochter. In 1962, hetzelfde jaar waarin Gladys werd vermoord, meldde een wildwachter dat Gertie ernstig verwond was aan een oog. Prompt kwam vrijwel iedereen in het reservaat in actie. Toen men haar vond – ze was in gezelschap van haar inmiddels drie jaar oude dochter – bleek het oog dusdanig beschadigd

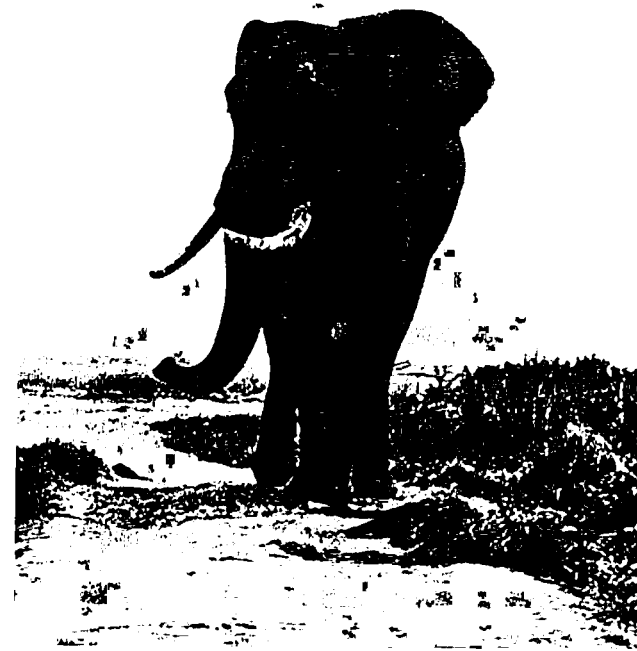
Hierboven een „makke“ olifant, het effe dier van de voorplant, die vrij dik hi kon worden benaderd. Rechts het exemplaar dat zij heeft met heeft na gespoten en nu een beetje clowneske aanblik biedt.

te zijn dat er geen enkele hoop op herstel bestond. Het zo te laten en de natuur haar werk te laten doen, leek de geïmmerde dierenarts onjuist. Hij was van mening dat het Gertie het leven zou kosten wanneer de zaak op z'n beloop werd gelaten. De ervaring had geleerd dat een dusdanig geblesseerd oog door de kleine buffelpickers zou worden uitgepikt, wat de neushoorn veel pijn en ook een ernstige infectie zou opleveren. Hersen-infectie, verzwakking en daardoor aanvallen van leeuwen of hyena's zouden vermoedelijk haar einde betekenen. Er werd besloten, Gertie in de bush

te opereren. Met behulp van een kruisboog werden haar de nodige verdovingsmiddelen ingeschoten, waarna de arts aan het werk kon. Het oog werd weggenomen, antibioticum ingespoten, de oogkas dichtgenaaid. In ongeveer een uur was alles achter de rug. Een paar uur later was Gertie, die niets van de operatie gemerkt heeft, weer op de been en wandelde ze langzaam weg, een beetje wankel nog. Na een paar weken was ze, wat gedrag betreft, vrijwel helemaal de oude. Wonderlijk was dat zij vooral de eerste weken vaak door haar jong werd geleid. Die keek als eerste op wanneer er mogelijk gevaar dreigde en men heeft zelfs gezien dat ze de kop van haar moeder in de richting van een naderende auto duwde. Het was een unieke operatie, die bewees wat de mens kan doen wanneer het erom gaat wilde dieren te beschermen.

Een en ander bracht gelukkig geen verandering in haar goedmoedige aard. Ze bleef kalm en rustig en even vriendelijk jegens de duizenden toeristen die speciaal haar komen bezoeken. En als ze om de een of andere reden geen behoefte aan visite heeft, dan trekt ze zich terug. Zo ook tijdens ons bezoek. Haar hele, amper enkele vierkante kilometers grote woongebied speurden we af: geen Gertie. We zagen haar pas, toen we op het heuveltje stonden en de olifanten in het moeras bekeken. Heel in de verte kwam ze op een tamelijk open plek tussen het riet te voorschijn. In gezelschap van een... piepklein jong. Het was het enige dat we van haar te zien kregen. Pas een dag of veertien daarna heeft ze, zoals nu later is verteld, haar poster aan het publiek voorgesteld.

Geen Gertie dus, maar wel Pixie. Die stond vlak aan de rand van het moeras vreedzaam te eten. We reden heel dicht naar hem toe, zonder dat hij zich er iets van aantrok. Naar wij hoorden was hij juist een paar dagen afwezig geweest, vermoedelijk achter een aantrekkelijke neushoorn dame aan. Zulk

amoureuze avontuurtjes verlopen bij neushoorns niet bepaald zachtzinnig. In een volgend nummer van Artis zal de deskundige Guggusberg die zeer recent een heel boek aan neushoorns heeft gewijd, er nog wel het een en ander over vertellen. Aan Pixie konden we het in Amboseli zelfs met eigen ogen aanschouwen. Hij zat wat je noemt onder de verwondingen. Aan de buik, op de flanken, aan de kop, overal bloedige striemen en schrammen, hier en daar zelfs diepe gaten. Het derde Pixie kennelijk niets. Zelfs de buffelpikker, die met geweld in een diepe wond zat te hakken, een afgrijpelijk schouwspel waar je als toeschouwer geneigd bent een einde aan te maken, ontlokte geen enkele pijnlijke reactie aan Pixie. Het is niet onwaarschijnlijk dat de buffelpickers met hun gehak de wonden schoon en vrij van parasieten hou-

den en dus de genezing bevorderen. De vraag blijft, waarom ze wel zoveel aandacht aan de wonden besteedden, terwijl ze de honderden teken, die de flanken van Pixie bedekten en die, volgens hun Engelse naam, tick-birds, het hoofdbestanddeel van hun menu vormen, ongemoeid lieten. Het enige dat Pixie af en toe wel hinderde waren de buffelpickers die hun prooi in de oren van de neushoorn zochten. Een gewone neushoorn kan de vogels, wanneer ze al te lastig worden, door flappen met de oorschelpen verjagen; Pixie is daartoe helaas niet in staat en moet lidzaam toe staan dat de brutale vogeltjes in zijn gehoороeningen duiken om er de eventueel aanwezige insecten uit op te diepen. Een ongetwijfeld nuttige, maar voor het slachtoffer toch onplezierige bezigheid. Gegeseld schudde Pixie althans met de kop,

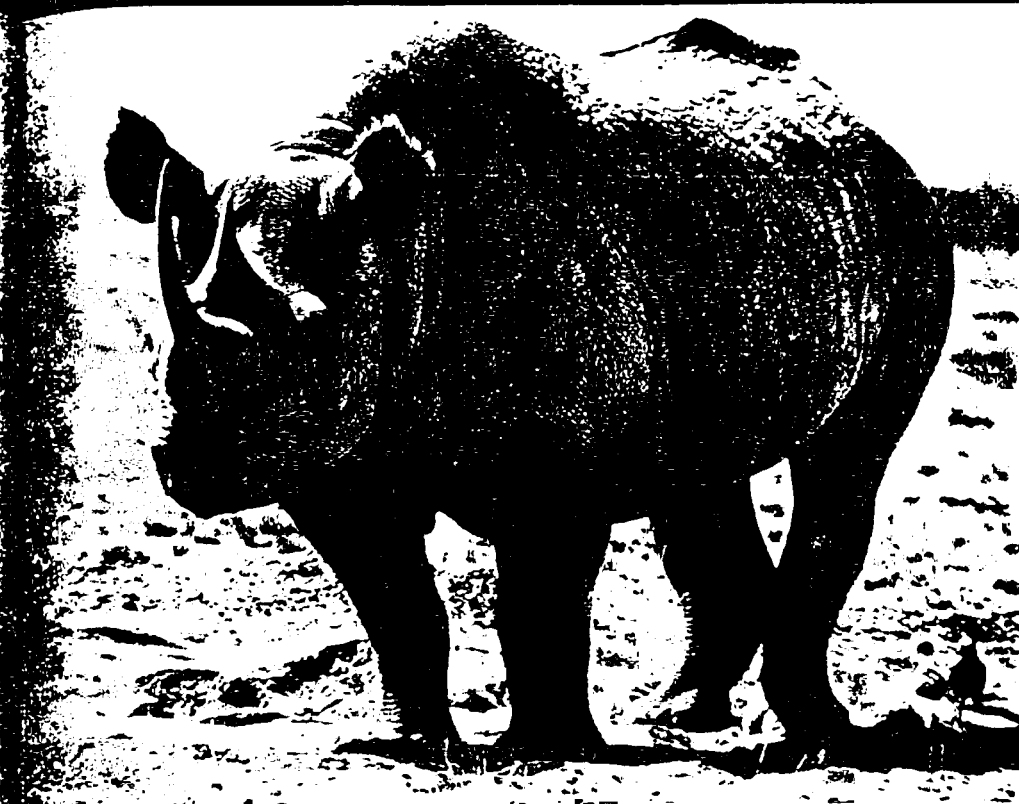

maar de buffelpickers, soms met de hele kop in een oor gestoken, letten zich niet zo gemakkelijk verjagen. Van alle kanten hebben we Pixie kunnen bekijken, ja we hadden hem zelfs kunnen aanraken en gezien zijn gedrag, hadden we dit waarschijnlijk wel ongestraft kunnen doen. Onverstoorbaar graasde hij voort — weinig van de bomen en de struiken, meendeels van de grond; gras en andere lage gewassen. Wat op zichzelf weer merkwaardig is omdat de puntlipneushoorn door de bouw van zijn bek met de vingerachtig uitstekende bovenlip de consument van boombladeren heet te zijn, terwijl de zogenaamde witte neushoorn met zijn brede bek als grazer bekend staat. Waaruit men maar weer kan afleiden, dat het moeilijk is in de natuur vast te regel-

op te stellen. Die kloppen gewoonlijk slechts zelden. Minder gemakkelijk maar toch nog onverwacht goedmoedig was de neushoorn die we soezend op een stukje zandgrond aantroffen. Het was een vredig tafereel. Buffelpickers op zijn rug, smidsplevieren om hem heen. Aanvankelijk keek hij nauwelijks op toen wij in zijn domein arriveerden, maar na verloop van tijd raakte hij toch een beetje opgewonden. Het optrekken van een voorpoot was de eerste aanwijzing dat het hem begon te vervelen. Enkele minuten later hees hij zijn enorme lichaam op de been en keek ons even gespannen aan. Toen we iets terugdeden, zakte zijn argwaan prompt. Zonder ons verder een blik waardig te keuren vlijde hij zich weer in het hete zand.

Na verloop van tijd toonde de neushoorn dat het verplaatst van een voorpoot dat we hem toch begonnen te vervelen. Even later stond hij op — en maakte wij ons uit de voeten. Bij de smidsplevieren, rechts bij de achterpoten, was van enige onrust geen sprake.

En heet was het. Zonderend heet. Op een smal zandpad gekomen, werd me duidelijk wat Max Coppes die ochtend had bedoeld. Er was geen sprake meer van zand; de weg bestond nu uit een tientallen centimeters dikke laag grijs stof, dat in onvoorstelbaar wolken opwaardele en overal doorheen droog. Het gulpte in dikke lagen over de auto heen en vloede, nee, giste precies als water langs de ramen. Door de ruisheid werd het af en toe zelfs als dikke ribbels langs de voorruit omhoog geduwd.

Bochten moesten met de grootste voorzichtigheid worden genomen, niet alleen wegens het gevaar in de mulle grond te blijven steken, maar vooral omdat het door de wielen opgeworpen stof dan in zulke enorme hoeveelheden over de auto goltde, dat elk uitzicht verloren ging en er in de auto — ondanks het feit dat alle rammes zorgvuldig waren gesloten — net zo'n vrijwel ondoorzichtig grijs waas kwam te hangen als buiten. Men moet het een keer gezien hebben om te weten welk vreemd spel dit vette, kleverige Ambrosiastof is. Een paar uur blijft het in die toestand. Dan zorgt de vochtige wind, die van de Kilimandjaro komt, ervoor dat de vloeiende massa wat compacter en steviger wordt. Een en ander maakt het wel begripelijk, waarom

men gedurende de heetste uren van de dag, zo tussen twaalf en vier uur, geen sterveling op weg en pad ziet. Toch hadden we er geen spijt van, de stofwolken te hebben getrotseerd, want toen we langs een inham van het moeras reden, zagen we daar de buffel, verreweg de grootste buffelstier die ik tijdens al mijn tochten in Oost-Afrika heb gezien. Het was een onvoorstelbaar groot en dik dier, zwaar bemodderd omdat het net uit het moeras was gekomen. We reden zo dicht mogelijk naar hem toe, moelijk en gevaarlijk. Het eerste omdat de kleiachtige grond, die in de regenperiode kennelijk onder water staat, nu grote kloven en barsten vertoonde, breed genoeg om een autowiel in te laten verdwijnen. Gevaarlijk omdat de buffel intemate op zijn hoede was

en ons zeer argwanend bleef bekijken. Zou hij aanvallen, dan was het te hopen dat we niet in de ruwe grond kwamen vast te zitten. Om hem heen schardelde, heel vredig, een half dozijn zilverreigertjes rond, wachtend tot hij een pluk gras zou lostrekken, waarna zij zich op de verschrikte insecten konden werpen. Er kwamen echter geen lekere hapjes want de stier bleef doodstil staan, de schuin naar beneden staande oorschelpen star op ons gericht. Hij was een toonbeeld van kracht. De basis van de kolossale horens lag als een ondoordringbaar puntier over de kop, een "schending" in het midden, naar opzij uitvloeiend in een paar reusachtige kromme en vlijmscherpe punten, indrukwekkende wapens. Tien minuten, een kwartier, stonden men

